

1-GÜZEL TUTUM VE DAVRANIŞLAR

Ahlak kelime anlamı olarak mizaç, tabiat,huy anlamına gelir. Terim olarak ise ahlak, insanlarda bulunan iyi ve kötü tüm özellikleri kapsamakla birlikte daha çok güzel davranışlar için kullanılır. Ahlaki ilkelerin hepsinin amacı insanları güzel ahlaka yöneltmektir.

Davranış, insanların dışarıya yansıyan her türlü hal ve hareketleridir.

Tutum, bir sorunu ele alış biçimi, bir kimsenin bir sorun karşısında tuttuğu yol, davranış şeklidir.

Değer, bir toplumda benimsenmiş ve yaşatılmakta olan her türlü duyuş, düşünüş, davranış, kural ve kıymettir. Söz ve davranışların doğru-yanlış, güzel-çirkin, iyi-kötü şeklinde tanımlanmasını sağlayan temel etken değer anlayışıdır.

ADALET

Adalet; hak ve hukuku gözetmek, her şeye hakkını vermek, her şeyi yerli yerinde yapmak ve doğruluk anlamlarına gelir.

- ✓ Adalet, toplum düzeninin sağlanması için vazgeçilmez bir değerdir.,
- ✓ İnsanlar haksızlığa uğradığında sorunlarının adaletle çözülmesini ister.
- ✓ Adaletin hâkim olduğu toplumlarda insanlar kendini huzurlu hisseder.
- ✓ Adalet olmadığında ise zulüm, taşkınlık, haksızlık gibi davranışlar artar. Böylece insanlar arasındaki ilişkiler olumsuz yönde etkilenir.
- ✓ Adalet çevremizle iletişimimizde davranışlarımıza yön veren önemli bir değerdir.

DOSTLUK

Dostluk iki insan arasında derin sevgi ve saygıyı ifade eden bir değerdir. İslam dini insanları toplumda dostluk, sevgi, kardeşlik bağını güçlendirecek davranışlara yönlendirmiştir. Hz. Muhammed'in (s.a.v.), Hz. Ebu Bekir (r.a.) ile olan dostluğu bu konuda güzel bir örnektir. O, Hz. Peygamberi hayatı boyunca yalnız bırakmamıştır. Hz. Ebu Bekir (r.a.), Hz. Peygamberi hem malı hem de canıyla desteklemiştir. Hz. Ebu Bekir (r.a.), Hz. Peygamberin hicret arkadaşıdır.

DÜRÜSTLÜK

Dürüstlük, insanın söz ve davranışlarında doğru olması ve yalandan uzak durmasıdır.

- ✓ Dürüst insan hem çevresindekilere güven verir hem de Allah'ın (c.c.) emir ve yasaklarına uygun yaşadığı için O'nun rızasını kazanır.
- ✓ Söz ve davranışlarda dürüstlüğe uygun hareket etmek toplumda güven duygusunu artırır.
- ✓ Dürüst insanlar ailesinde ve çevresinde sevilir. ,
- ✓ Dürüst insan başkalarını aldatmaz, zor durumda bile yalana başvurmaz.

Hz. Peygamber hayatı boyunca doğruluk ve dürüstlüğün en güzel örneği olmuştur. Bu nedenle Mekkeliler kendisine İslam'dan önce **"Muhammedü'l- Emin" demişlerdir.** Mekke müşrikleri bile Hz. Muhammed'i (s.a.v.) yalancılıkla suçlayamamıştır. Çünkü o hayatı boyunca hiç yalan söylememiştir.

ÖZ DENETİM

Öz denetim kişinin dışarıdan bir baskı olmaksızın, davranışlarını denetleyip sınırlaması, kendini kontrol edebilmesidir.

- ✓ Öz denetime sahip olan kişi nerede nasıl davranması gerektiğini bilir.
- ✓ İslam dini kişinin kendini kontrol edebilmesi için hükümleriyle inananlara güzel ve kötü davranışlar konusunda rehberlik eder.

SABIR

Sabır sözlükte engelleme, direnç gösterme, kararlılık, cesaretli olma, acele etmeme anlamlarına gelir. Dinî bir terim olarak ise sabır; hoşa gitmeyen olaylar, insanı zorlayan durumlar karşısında dünya ve ahiret yararlarını düşünerek insanın kalbinde yer tutan sükûnet ve dayanma kuvveti, Allah'a (c.c.) sığınıp güvenerek bela ve felaketlere direnç gösterme anlamlarına gelir.

- ✓ **Sabır, iman** ile birlikte ele alınması gereken bir kavramdır. Yaşanılan güçlükler karşısında sabırlı davranmak imanlı olmanın bir gereğidir.
- ✓ Hz. Muhammed'e (s.a.v.) "İman nedir?" diye sorulduğunda "*Sabırlı ve müsamahalı olmak.*"³⁶ diye buyurmuştur.
- ✓ Sabır sadece zorluklara tahammül ve pasif bir bekleyiş değildir. Sabır, Allah'a tevekkül ederek yaşanan sıkıntıların üstesinden gelmek için çaba harcamak ve elden gelen gayreti göstermektir.
- ✓ Hz. Peygamberin ifadesiyle; "*Sabır, müminlerin yolunu aydınlatan bir ışıktır.*"

SAYGI

Saygı; kişiyi diğer insanlara karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya yönelten bir değerdir.

- ✓ İslam dinine göre müminlerin özelliklerinden biri de Allah'a (c.c.) olan saygılarıdır.
  - ✓ Hz. Peygamber muhataplarına ismen seslenmiş⁴⁴, çocuklara selam vermiş,
  - ✓ çocukların hatırlarını sormuş⁴⁶, yerine göre gençlerden izin istemiş,
  - ✓ konuşanı can kulağıyla dinlemiştir.
- Onun bütün bu davranışları konumu ve cinsiyeti ne olursa olsun insana duyduğu saygının göstergesidir.

SEVGİ

Sevgi, insanı bir şeye ya da bir kimseye yakın ilgi göstermeye yönelten duygudur.

- ✓ Bu duygu sebebiyle insanlar birbiriyle yakınlık kurar ve yakınlıklarını devam ettirir.
- ✓ Sevgi duygusu insanların dünyada barış ve mutluluk içinde yaşamasına da vesile olur.
- ✓ Sevgi, Allah (c.c.) tarafından yarattıklarının kalplerine yerleştirilmiş bir duygudur.
- ✓ Müslümanların her konuda olduğu gibi sevgi konusundaki ölçüsü de Hz. Peygamberin davranışları olmalıdır.
- ✓ Hz. Muhammed (s.a.v.) sevdiklerini ölçülü sevmiş ve sevgide aşırılıktan uzak durulmasını tavsiye etmiştir.

SORUMLULUK

Sorumluluk, kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi ve mesuliyet anlamlarına gelir.

- ✓ İslam dini, insanı sorumlu bir varlık olarak kabul etmiş ve davranışlarından sorumlu tutmuştur.
- ✓ İnsanın Allah'a (c.c.) karşı en önemli sorumluluğu kulluktur.
- ✓ Bu bilinçle yaşayan Müslüman, hayatındaki dinî, ahlaki, toplumsal, hukuki sorumluluklarını da bilir ve üzerine düşen görevleri yerine getirir.

VATANSEVERLİK

Vatan insanın üzerinde yaşadığı ve değer verdiği topraktır.

Vatansever ise vatanını, milletini

büyük bir tutkuyla seven, bu uğurda her türlü özveride bulunan kimseye denir.

Şehit, Allah (c.c.) yolunda ve kutsal kabul edilen din, vatan, namus, mal, can uğruna öldürülendir.

Gazi ise savaşa gidip büyük yararlılıklar gösteren ve sağ olarak dönen müminlere denir.

- ✓ Vatanseverlik ülkeyi iç ve dış tehditlere karşı korumayı ve ülkenin kalkınması için çalışmayı gerektirir.
- ✓ İslam dini Müslümanları vatanını sevmeye ve korumaya teşvik etmiştir. Tehditlere karşı korunmasını ve mücadele edilmesini istemiştir.
- ✓ Din, dil, gelenek gibi değerler, üzerinde yaşayan vatandaşlar için yaşadığı toprağı daha değerli kılar ve millet şuuru ile hareket etmeye de aracı olur.
- ✓ Bizler de vatanımızı sevmeli ve ülkemizin refah seviyesini artırmak için çok çalışmalıyız.
- ✓ Öncelikle okuldaki görevlerimizi en iyi şekilde yerine getirmeli ve başarılı olmalıyız.
- ✓ Milletçe ortaya koyduğumuz çalışmalara destek olmalıyız.
- ✓ Ayrıca geçmişte yaşanan olaylardan ders çıkarmalı, her türlü tehdit ve tehlikeye karşı ülkemizi korumalıyız.

YARDIMSEVERLİK

Yardımsever; yoksullara, düşkünlere, yardıma muhtaç olanlara iyilik ve yardım etmeyi seven kişidir.

- ✓ Yardımlaşma varlıklı kimselerle yoksul kimseler arasındaki sevgi ve kardeşlik bağlarını güçlendirir,
- ✓ Kıskançlığı ortadan kaldırır.
- ✓ Toplumun farklı kesimleri arasında denge ve huzur sağlanmış olur.
- ✓ İslam dini Müslümanları yardımseverliğe teşvik etmiş ve yardımların ihtiyaç sahiplerini incitmeden yapılmasını istemiştir.
- ✓ Kuran-ı Kerim’de yardımlaşmanın iyilikler konusunda olması gerektiği, kötülükler konusunda yardımlaşmanın doğru olmadığı şöyle dile getirilmiştir
- ✓ Hz. Muhammed (s.a.v.) mal ve servet biriktirmekten uzak durmuş, malını ihtiyaç sahipleriyle paylaşmıştır. O, paylaşmanın malı eksiltmeyeceğini aksine bereketlendireceğini şöyle vurgulamıştır.

BİR PEYGAMBER TANIYORUM: HZ.SALİH

Hız. Salih (a.s.), Allah’ın (c.c.) varlığını ve birliğini tebliğ etmek üzere Semûd kavmine gönderilen bir peygamberdir.⁷⁶ Soyu Hız. Nuh’a (a.s.) dayanır.

Semud kavmi önceleri **tevhid inancına** sahipken zamanla bu inançtan sapmış, putperestliğe yönelmişti. Bunun üzerine Yüce Allah bu kavme Hız. Salih’i (a.s.) göndermiştir.

Semud kavmi Hız. Salih’i (a.s.) yalancılıkla, büyücülükle, uğursuzluk getirmekle ve şımarık olmakla suçlamışlardı.

Kavminin kendisinden ısrarla bir mucize istemesi üzerine Allah tarafından semud kavmine bir deve gönderilmiş ancak onlar o deveyi kesmişlerdir. Bu olay üzerine Allah semud kavmi üzerine uğultulu bir ses göndermiş, dizlerinin üzerine çöktükleri halde felakete uğrayarak yok olmuşlardır.

Hız. Salih’in (a.s.) bu kıssası, Hız. Peygamberin de ashabına ibret almaları için anlattığı olaylardan biridir.

Hız. Muhammed (s.a.v.) **Tebük seferinden** dönüşte **Hicr vadisinde** konakladıklarında daha önce Semûd kavmine ait olan bu topraklardan su içmemeleri konusunda **ashabını** uyarmıştır.

BİR SURE TANIYORUM: FELAK SURESİ VE ANLAMI

- ✓ Medine döneminde inmiştir.
- ✓ Beş ayetten oluşmaktadır.
- ✓ Sure, adını sabah aydınlığı anlamına gelen Felak kelimesinden almıştır.

- ✓ Felak suresinde bazı kötülükler sayılarak bunlardan Allah'a (c.c.) sığınılması gerektiği belirtilmiştir.
- ✓ Felak ve Nas suresi iki koruyucu anlamına gelen **"Muavvizeteyn"** adıyla bilinir.
- ✓ Felak suresi kötü şeylerin şerrinden Allah'a (c.c.) sığınılması emriyle başlar.
- ✓ Surede geçen **karanlık** ifadesi gecenin karanlığı ve **cehalet** anlamına gelir.
- ✓ Bu surede bunların yanı sıra büyü, sihir gibi İslam dininde yasaklanmış fiilleri yapanların ve kıskanç kişilerin şerrinden de Allah'a (c.c.) sığınılması gerektiği vurgulanır.
- ✓ Hz. Muhammed (s.a.v.) yatmadan önce ve namazlardan sonra düzenli olarak bu sureyi okumuş ve okunmasını tavsiye etmiştir.

Okunuşu:

Bismillâhirrahmânirrahîm

1. Kul e'ûzü bi-Rabbî'l-felak.
2. Min şerri mâ halak.
3. Ve min şerri ğâsikin izâ ve kab.
4. Ve minşerri'n-neffâsâti fi'l-'ukad.
5. Ve min şerri hâsidin izâ hased.

Anlamı:

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

1. De ki: "Sabahın rabbine sığınırım;
2. Yarattığı şeylerden gelebilecek kötülüklerden;
3. Karanlığı çöktüğü zaman gecenin şerrinden;
4. Düğümlere üfürenlerin şerrinden;
5. Bir de kıskandığı vakit kıskanç kişinin şerrinden!"

www.dindersindeyiz.net